

**Tematy na ustny egzamin maturalny z języka polskiego ("stara matura") w 2017 r.
w Zespole Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie**

I. Literatura i teoria literatury

1. Omów wpływ pieniądza na osobowość i motywację życiowych wyborów bohaterów literackich. Zaprezentuj zagadnienie na wybranych przykładach.
2. Na wybranych przykładach z różnych epok przedstaw różne funkcje motywu literackiego.
3. Diabeł, demon, choroba, śmierć... - personifikacje zła w literaturze. Omów sposoby wykorzystania motywu i jego funkcje w wybranych utworach literackich.
4. Dokument i parabola jako dwa sposoby mówienia o rzeczywistości. Omów problem, odwołując się do wybranych dzieł XX wieku.
5. Dom i bezdomność. Omów temat na wybranych przykładach tekstów literackich z różnych epok.
6. Bohater – mieszczanin w twórczości wybranych pisarzy XIX i XX wieku. Scharakteryzuj na wybranych przykładach.
7. „I nie miłować ciężko, i miłować nędzna pociecha...” (Sęp-Szarzyński). Omów, w jaki sposób literatura wybranych epok charakteryzuje miłość.
8. Przedstaw motyw pielgrzyma – tułacza w literaturze polskiej.
9. Zaprezentuj prawdy uniwersalne o człowieku i mechanizmach rządzących światem wyrażone w małych formach literackich – np. fraszkach, epigramatach, bajkach różnych epok literackich.
10. Małżeństwa literackie. Porównaj model życia bohaterów i motywację podejmowanych przez nich wyborów w wybranych utworach literackich różnych epok.
11. Na wybranych przykładach przedstaw funkcje podróży w biografii wybranych bohaterów literackich.
12. Porównaj różne ujęcia etosu rycerskiego w literaturze wybranych epok.
13. Degradacja lub apoteoza młodości – przedstaw różne ujęcia tego zagadnienia w literaturze wybranych epok.
14. Omów sposób funkcjonowania motywu *exegi monumentum*, odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
15. Pokaż, w jaki sposób siły nieczyste wpływają na losy bohaterów. Porównaj ich funkcje i sposób kreowania.
16. Obraz kamienicy w literaturze. Przedstaw funkcjonowanie motywu w wybranych tekstach.
17. Konflikt emocji i rozumu jako element kreacji bohatera literackiego. Omów na wybranych przykładach.
18. Literackie spotkania wrogów. Porównaj ujęcie motywu oraz przedstaw jego funkcje.
19. Wpływ cierpienia na postawę człowieka. Dokonaj analizy wybranych przykładów literackich.
20. System totalitarny w literaturze XX wieku. Przedstaw mechanizmy jego funkcjonowania na podstawie wybranych utworów.
21. Artysta jako bohater dzieła literackiego. Scharakteryzuj sposoby kreowania takiej postaci w wybranych utworach.

22. Przeanalizuj na wybranych przykładach dzieł sposoby prezentowania w literaturze miast przeklętych i miast ukochanych.
23. Różne portrety zbiorowości w literaturze polskiej. Dokonaj porównania na podstawie analizy dzieł wybranych autorów.
24. Kontrast jako metoda prezentacji bohaterów literackich. Przedstaw funkcje takiego sposobu kreacji postaci, analizując różne przykłady.
25. Motyw snu (widzenia) w literaturze. Przedstaw, jaką funkcję pełni w wybranych utworach.
26. Wpływ literatury europejskiej na twórczość wybranego polskiego autora. Omów zagadnienie, odwołując się do utworów literackich.
27. Kreacja bohatera dramatu romantycznego i bohatera dramatu współczesnego. Dokonaj analizy porównawczej wybranych przykładów.
28. Człowiek w sytuacjach ekstremalnych. Omów różne postawy wybranych bohaterów.
29. Odwołując się do wybranych przykładów, zaprezentuj różne funkcje tytułu i sceny finałowej w dziełach literackich.
30. Różne sposoby przedstawiania świata mieszczańskiego w utworach literackich. Omów temat, odwołując się do tekstów kilku epok.
31. Wielkie monologi w literaturze. Dokonaj analizy wybranych tekstów z różnych epok.
32. Różne sposoby przenikania się świata realnego i fantastycznego w utworach literackich. Przedstaw na wybranych przykładach.
33. Scharakteryzuj przyczyny i oceń skutki mezaliansów prezentowanych w literaturze XIX i XX wieku. Odwołaj się do wybranych przykładów.
34. Małe formy prozatorskie w literaturze europejskiej. Omów ich cechy gatunkowe, odwołując się do wybranych przykładów.
35. Motyw drzewa i jego funkcje w literaturze różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej wybranych przykładów.
36. Niepokoje ludzi schyłku wieku. Dokonaj analizy zjawiska na przykładzie wybranych utworów.
37. Różnorodność obrazów i ocen społeczeństwa polskiego w literaturze. Omów problem, odwołując się do wybranych przykładów.
38. Obrzędy i obyczaje ludowe w literaturze – omów sposoby ich przedstawiania w wybranych utworach różnych epok.
39. Porównaj różne funkcje motywu tańca w literaturze w interpretacji autorów wybranych epok.
40. Na wybranych przykładach porównaj różne ujęcia etosu rycerskiego w literaturze.
41. Arkadia, raj, „wyspy szczęśliwe” – porównaj różne obrazy krainy szczęścia w literaturze na przykładach utworów literackich różnych epok.
42. Widzenie pozazmysłowe czy kierowanie się zmysłami sposobem na prawdziwe poznanie rzeczywistości? Rozważ zagadnienie, analizując twórczość wybranego poety / pisarza.
43. Obrazy biesiad utrwalone w dziełach literackich różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej wybranych przykładów.
44. Literackie portrety idealistów i marzycieli. Omów sposoby kreowania bohaterów, odwołując się do kilku utworów z różnych epok.
45. Obrazy przyrody i ich funkcje w literaturze. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
46. Kreacje bohaterów doświadczonych przez okrucieństwa II wojny światowej. Dokonaj charakterystyki, odwołując się do kilku wybranych tekstów literackich.
47. Człowiek marionetką w teatrze świata. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów dzieł literackich.

48. Tradycje weselne w literaturze różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej.
49. Dramat człowieka uwikłanego w historię. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
50. Piewcy radości życia oraz pesymiści. Omów twórczość pisarzy, którzy realizują powyższe koncepcje w swych utworach.
51. "Pokrzepienie serc" i "rozdrapywanie ran polskich". Przedstaw i zanalizuj te dwie tendencje w polskiej literaturze, odwołując się do wybranych przykładów.
52. Jednostka wobec zbiorowości. Dokonaj analizy porównawczej wybranych utworów.
53. Koncepcje szczęścia w różnych epokach. Omów zagadnienie na podstawie wybranych utworów.
54. Humor w literaturze. Omów na wybranych przykładach jego funkcję w kreowaniu wizji świata i człowieka.
55. Kwiaty w literaturze. Zinterpretuj sposoby wykorzystania tego motywu na wybranych przykładach.
56. Wpływ filozofii franciszkańskiej na literaturę epok późniejszych. Dokonaj prezentacji tematu na wybranych przykładach.
57. Motyw prometejski w literaturze polskiej. Zaprezentuj temat na podstawie wybranych utworów różnych epok.
58. Heroizacja i deheroizacja bohaterów w literaturze polskiej. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
59. Dokumentaryzm i paraboliczność - omów dwa sposoby prezentacji świata w literaturze współczesnej, odwołując się do wybranych utworów.
60. Jak powinien żyć człowiek? Przedstaw różne koncepcje ludzkiej egzystencji, odwołując się do tekstów literatury polskiej i obcej.
61. Praca jako czynnik uszlachetniający i degradujący człowieka. Przedstaw zagadnienie na podstawie analizy wybranych utworów literackich.
62. Scharakteryzuj portrety literackie „świętych bez Boga” i „świętych w Panu”. Odwołaj się do analizy wybranych przykładów.
63. Historia jako temat literatury polskiej. Omów wybrane przykłady prezentacji i oceny faktów historycznych w tekstach artystycznych.
64. Interpretacja motywów antycznych w poezji nowożytnej. Zaprezentuj wybrane przykłady.
65. Porównaj koncepcje miłości wyrażone w liryce polskiej na wybranych przykładach tekstów różnych epok literackich.
66. Filozofia jako klucz do interpretacji wybranych utworów poetyckich. Dokonaj interpretacji wybranych przykładów.
67. Motywy biblijne w literaturze późniejszych epok. Zaprezentuj wybrane przykłady.
68. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
69. Dramat – jak rozwijał się ten rodzaj literacki na przestrzeni wieków? Opracuj temat na przykładzie utworu antycznego, szekspirowskiego, romantycznego i dwudziestowiecznego.
70. Konflikty pokoleń literackich na przełomach epok. Zinterpretuj polemiki oraz spory ideowe zawarte w kilku tekstach publicystycznych i literackich.
71. Motyw powrotu w literaturze. Porównaj jego ujęcia i funkcje w kilku utworach z różnych epok.
72. Literackie wizerunki ludzi niepokornych. Porównaj kreacje bohaterów w kilku utworach.
73. Potomkowie bohaterów romantycznych w następnych epokach. Omów kreacje wybranych postaci literackich.

74. Literacki hołd złożony wybitnym Polakom. Omów zagadnienie, analizując kilka utworów.
75. Świat odwróconego dekalogu w literaturze współczesnej. Omów temat, odwołując się do kilku utworów.
76. Metamorfoza jako motyw określający osobowość bohatera literackiego. Zaprezentuj cel, sens i skutek transformacji osobowości bohaterów literackich, odwołując się do kilku utworów różnych epok.
77. Postacie szekspirowskie. Zaprezentuj ich psychologiczną złożoność, odwołując się do dwóch przykładów.
78. Chopin oraz jego muzyka inspiracją dla pisarzy i poetów. Omów zagadnienie, analizując kilka tekstów literackich.
79. Motyw wędrówki w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
80. Dokonaj charakterystyki twórczości wybranego polskiego laureata Literackiej Nagrody Nobla.

II. Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Odwołując się do wybranych tekstów kultury, porównaj różne wizerunki żołnierza polskiego w literaturze i innych dziedzinach sztuki.
2. Postacie świętych w legendzie, poezji i malarstwie. Omów różne sposoby ich przedstawienia w wybranych tekstach kultury.
3. Porównaj różne sposoby ujęcia motywu dworku szlacheckiego w wybranych dziełach literackich i plastycznych.
4. Alegoria i jej funkcje w literaturze i sztuce. Omów temat, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
5. Sztuka wobec niewyraźnego. Omów wybrane symbole jako środki wyrazu w poezji i malarstwie.
6. Obrazy miasta jako przestrzeni życiowej. Porównaj różne ujęcia tego motywu w wybranych tekstach kultury.
7. Deformacja jako wyraz postrzegania świata w literaturze i malarstwie XX wieku. Omów zagadnienie na podstawie wybranych tekstów kultury.
8. Różne sposoby portretowania dzieci w literaturze i malarstwie XIX wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
9. Motywy oniryczne w dziełach artystycznych różnych epok. Przedstaw ich kształt artystyczny oraz funkcje w wybranych tekstach kultury różnych epok.
10. Rozważania nad sensem życia w różnych tekstach kultury. Porównaj ujęcia tematu w dziele literackim i filmowym.
11. Refleksje artysty nad przemijaniem czasu. Rozwiń temat, analizując kilka dzieł literackich i malarskich.
12. Postrzeganie Boga przez malarzy i pisarzy. Porównaj kilka tekstów kultury.
13. Jeden temat – wiele dzieł. Porównaj ujęcia tego samego motywu w różnych tekstach kultury.
14. Różne ujęcia motywu domu i rodziny w literaturze oraz filmie. Rozwiń temat, odwołując się do kilku dzieł.
15. Młodość jako bohater zbiorowy w literaturze i innych tekstach kultury. Scharakteryzuj to środowisko, odwołując się do wybranych dzieł.
16. Ludzie sędziwi w literaturze i innych tekstach kultury. Porównaj kreacje wybranych bohaterów.
17. Człowiek w obliczu zagrożenia. Porównaj ujęcia tego tematu w literaturze i filmie.
18. Bohater literacki a jego filmowa kreacja. Przedstaw zagadnienie na wybranym przykładzie.

19. Na wybranych przykładach przedstaw różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce.
20. Postać karierowicza w literaturze XX wieku i filmie. Dokonaj analizy postaw wybranych bohaterów.
21. Fantastyka naukowa jako gatunek filmu i literatury. Omów na wybranych przykładach.
22. Impresjonistyczna technika obrazowania w malarstwie i literaturze. Zaprezentuj na wybranych przykładach.
23. Malarskie interpretacje słynnych scen literackich. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
24. Twarz człowieka jako przedmiot zainteresowania artystów różnych dziedzin sztuki. Zaprezentuj wybrane przykłady.
25. Scharakteryzuj inspiracje antyczne w kulturze, analizując wybrane teksty kultury.
26. Człowiek wobec Boga. Przedstaw różne ujęcia motywu, analizując wybrane dzieła sztuki.
27. Motyw Stwórcy w literaturze i sztukach plastycznych. Dokonaj prezentacji wybranych przykładów.
28. Przedstaw postać i twórczość artysty, który realizował się w co najmniej dwóch różnych dziedzinach sztuki (np. Stanisław Wyspiański, Witkacy, Sławomir Mrożek).
29. Fascynacja nowoczesnością i jej odzwierciedlenie w literaturze i sztuce XIX i XX wieku. Przedstaw temat, analizując wybrane przykłady.
30. Różnorodne ujęcia motywu ogrodu w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
31. Pejzaż (np. sentymentalny, romantyczny) w literaturze i malarstwie. Omów jego funkcje na podstawie wybranych przykładów.
32. Moralna odpowiedzialność jednostki za swe czyny. Rozważ zagadnienie, odwołując się do przykładów literackich i filmowych.
33. Dysharmonia i chaos jako zasady kompozycji w sztuce barokowej. Omów na przykładzie wybranych dzieł sztuki.
34. Kreacje herosa w dziełach literackich i filmowych. Dokonaj analizy porównawczej wybranych przykładów.
35. Obraz gór w literaturze i malarstwie. Przedstaw, analizując wybrane przykłady.
36. Koncepcja piękna w literaturze i sztukach plastycznych. Omów, analizując wybrane dzieła.
37. Strój bohaterów jako źródło informacji o jednostkach, środowiskach i epoce. Zaprezentuj temat, odwołując się do wybranych dzieł literackich i malarskich XIX lub XX wieku.
38. Wpływ stalinizmu na literaturę i sztukę. Omów na wybranych przykładach.
39. Przejawy symbolizmu w tekstach kultury. Zaprezentuj wybrane przykłady.
40. Totalitaryzm w literaturze, filmie i malarstwie. Przedstaw i porównaj sposoby jego kreacji w wybranych tekstach kultury.
41. Różne sposoby kreowania scen batalistycznych w literaturze i malarstwie lub filmie. Dokonaj analizy porównawczej.
42. Sceny z życia świętych w literaturze i malarstwie. Omów i porównaj wybrane teksty kultury.
43. Postacie historyczne w literaturze i filmie lub malarstwie. Zaprezentuj sposób ich przedstawienia w wybranych tekstach kultury.
44. Przyroda jako inspiracja literacka i malarska. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

45. Związek człowieka z ziemią jako temat w literaturze polskiej i w malarstwie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
46. Portret chłopca w literaturze i malarstwie. Zaprezentuj różne realizacje motywu.
47. Dwór szlachecki jako temat w wybranych tekstach kultury. Przedstaw różne sposoby kreowania jego obrazu.
48. Postaci zwierząt w literaturze i w innych tekstach kultury. Omów sposoby ich przedstawiania oraz funkcje w wybranych dziełach.
49. Filmy wybranego twórcy jako interpretacje dzieł literatury polskiej. Omów i oceń wybrane przykłady.
50. Katastroficzne wizje i obrazy zagłady w literaturze i w innych tekstach kultury. Przeanalizuj zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
51. Autoportrety literackie i malarskie twórców. Omów temat na wybranych przykładach.
52. Literackie i filmowe wizje przyszłości. Zaprezentuj temat na wybranych przykładach.
53. Motyw śmierci. Przedstaw różne sposoby jego ujęcia w literaturze i innych tekstach kultury wybranych epok.
54. Portret syna w różnych tekstach kultury. Omów na wybranych przykładach.
55. Postawy ludzi wobec hitleryzmu. Zaprezentuj temat, odwołując się do wybranych utworów literackich i filmowych.
56. Różne ujęcia Sądu Ostatecznego w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
57. Najciekawsze realizacje motywu pojedynku w literaturze i sztuce. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
58. Porównaj różne sposoby przedstawiania Holocaustu w literaturze i filmie. Zaprezentuj temat, odwołując się do wybranych przykładów.
59. Motyw szkoły w literaturze i filmie. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych dzieł.
60. Motywy maryjne w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów temat, odwołując się do wybranych tekstów kultury.

III. Język

1. Językowe sposoby wyrażania uczuć w listach pokolenia romantyków. Zanalizuj środki stylistyczne i określ ich funkcje w wybranych tekstach literackich.
2. Ekspresja i impresja – określ właściwości wypowiedzi świadczące o intencji nadawcy i odbiorcy, analizując materiał językowy z różnych epok literackich.
3. Język reklamy – zanalizuj zgromadzony materiał językowy.
4. Znaczenie i funkcje nazw i nazwisk w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
5. Język ezopowy w literaturze XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach utworów literackich.
6. Frazeologizmy pochodzenia biblijnego i mitologicznego w literaturze polskiej. Wskaż je oraz omów ich funkcje w wybranych utworach z różnych epok.
7. Zanalizuj język kilku wybranych bohaterów z literatury polskiej. Określ jego funkcje w charakteryzowaniu tych postaci.
8. Polskie przysłowia i powiedzenia w kociewskiej wersji językowej. Omów temat, analizując wybrane teksty.
9. Sposoby wyrażania radości. Zaprezentuj temat, analizując język wybranych tekstów z literatury polskiej.
10. Język polskich pieśni bożonarodzeniowych i wielkanocnych. Omów temat, analizując wybrane teksty.

11. Frazeologizmy we współczesnych polskich tekstach reklamowych. Zanalizuj zgromadzony materiał językowy.
12. Język tekstów propagandowych. Zanalizuj polskie materiały przedwyborcze z ostatnich lat.
13. Język Internetu w różnych odsłonach. Omów na wybranych przykładach.
14. Zapożyczenia i ich rola we współczesnej polszczyźnie. Dokonaj analizy zgromadzonego materiału.
15. Przedstaw cechy stylu wybranego dzieła literackiego, analizując wybrany przykład.
16. Zjawisko archaizacji języka i jego funkcje w powieści historycznej. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
17. Styl makaroniczny w piśmiennictwie staropolskim. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
18. Analiza językowa przysłów polskich. Omów na podstawie zgromadzonego materiału.
19. Sztuka przekładu. Porównaj różne realizacje językowe wybranych obcojęzycznych tekstów literackich.
20. Słowa - klucze w literaturze. Określ ich funkcje w twórczości wybranego autora.
21. Neologizmy w poezji. Przedstaw ich budowę słowotwórczą i funkcję w wybranych utworach literackich.
22. Konstrukcje składniowe: mowa zależna, pozornie zależna i niezależna oraz ich funkcja w dziele literackim. Przedstaw, odnosząc się do konkretnego przykładu.
23. Sztuka przekonywania a manipulacja językowa – porównaj sposoby wykorzystania środków we współczesnych polskich tekstach propagandowych.
24. Oryginalność języka wybranego twórcy (np. Bolesława Leśmiana, Mirona Białoszewskiego). Przeanalizuj zagadnienie na podstawie wybranych utworów.
25. Różne funkcje stylizacji językowych. Przeprowadź analizę porównawczą zgromadzonego materiału literackiego.
26. Prześledź i omów karierę niektórych modnych ostatnio wyrazów oraz związków frazeologicznych. Odwołaj się do wybranych przykładów.
27. Językowe kształtowanie świata w poezji - funkcje środków artystycznych. Omów zagadnienie na podstawie analizy utworów wybranego artysty.
28. Błędy językowe w wybranych tekstach publicystycznych a norma współczesnej polszczyzny. Dokonaj analizy zgromadzonego materiału językowego.
29. Stylizacje modlitewne i ich funkcje. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach literackich różnych epok.
30. Niezwykłości językowe – homonimia i synonimia. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.